

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 180/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Tuomas Kettusen /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 180/2023 vp:

Millaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt lainsäädännön muuttamiseksi kansallisella tasolla, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan Suomessa,

onko hallitus vaikuttanut ennakoivasti EU:n suuntaan, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan Suomessa ja

millaisiin hallitus on ryhtymässä, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan myös Suomen poronhoitoalueella?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Noudatamme ja toimeenpanemme maa- ja metsätalousministeriössä hallitusohjelman linjauksen mukaista suurpetopolitiikkaa. Hallitusohjelman mukaan: ”Suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestäväyyden. Suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä. Jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen mukaisesti.”

Eduskunta käsitteli suden kannanhoidollisen metsästyksen sallimista koskenutta kansalaisaloitetta (KAA4/2020) kaksi vuotta. Kansalaisaloitteessa esitettiin, että valmisteltaisiin laki, joka loisi puitteet suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseksi. Kansalaisaloitteen käsittelyn aikana, valiokunta selvitti myös mahdollisuudet muuttaa nykyistä lainsäädäntöä siten, että kannanhoidollinen metsästys voitaisiin turvata.

Kansallisen lainsäädännön osalta Eduskunta hyväksyi kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä seuraavan lausuman: Eduskunta edellyttää kansalaisaloitteen KAA 4/2020 vp pohjalta, että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman nopeasti toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön valmisteliseksi, jolla täsmennetään metsästyslain 41 a §:n sääntelyä siten, että se vastaa suden

suojelua koskevien poikkeusperusteiden osalta muiden rauhoitettujen lajien osalta vallitsevaa EU:n luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan poikkeusperusteiden tulkintaa sellaisena kuin se on vahvistettu EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Tällainen sääntely sallii myös suden metsästyksen poikkeusluvan perusteella, jos siitä ei ole haittaa lajin suotuisan suojelutason säilymiselle tai sen saavuttamiselle.

Tämä eduskunnan edellyttämä muutos metsästyslain 41a §:ään tehtiin teknisenä muutoksena annetussa aikataulussa.

Valiokunnan selkeästä tahtotilasta huolimatta, valiokunta ei löytänyt muita mahdollisia tapoja edistää lainsäädännöllä kannanhoidollisen metsästyksen sallimista kuin tuo metsästyslain 41a §:n tekninen muutos. Valiokunta ymmärsi, että enemmän muutokset lainsäädäntöön edellyttävät luontodirektiivin liitteiden muuttamista.

Taustalla on EU:n tuomioistuimen selkeä linjaus siitä, että luontodirektiivin 16 artikla tulee saattaa mahdollisimman sanatarkasti osaksi kansallista lainsäädäntöä. EU:n tuomioistuin toteaa ratkaisussaan (C-647/17, suden metsästys Suomessa) 16 artikla on toistettava yksiselitteisesti kansallisessa lainsäädännössä. Tuomioistuin toteaa lisäksi, että saattaessaan 16 artiklaa osaksi kansallista lainsäädäntöään jäsenvaltioiden on noudatettava direktiivissä käytettyjen termien ja käsitteiden merkitystä direktiivin yhdenmukaisen tulkinnan ja soveltamisen varmistamiseksi. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kansallisilla täytäntöönpanotoimilla on taattava direktiivin täydellinen soveltaminen muuttamatta sen ehtoja ja lisäämättä lisäedellytyksiä tai poikkeuksia, joista ei säädetä direktiivissä.

Suomen ja Ruotsin erilainen tilanne perustuu kansallisten tuomioistuinten olennaisesti erilaiseen oikeuskäytäntöön ja direktiivin tulkintaan. Tälle on hallinnon vaikea länsimaaisessa oikeusvaltiossa mitään tehdä.

Ruotsissa Korkein hallinto-oikeus antoi oman ratkaisunsa Ruotsissa sallitusta suden metsästyksestä vuonna 2016. Ruotsin Korkein hallinto-oikeus ei pyytänyt vaatimuksista huolimatta asiasta ennakkoratkaisua. Ruotsin Korkein hallinto-oikeus totesi ratkaisussaan, että Värmlannin läänin poikkeuslupapäätös ns. lupametsästyksen (Licencejakt) sallimiseksi oli Ruotsin metsästysasetuksen 23 c §:n sekä luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e-alakohdan mukainen. Lääninhallituksen päätöksen keskeisenä perusteluna oli susien vähentäminen tiheimmin esiintymisalueilla sekä edistää ihmisen ja suden välisten konfliktien vähenemistä samalla kun sietokyky susia kohtaan kasvaa. Ruotsin Korkein hallinto-oikeus ei ole myöntänyt enää valituslupaa luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e-alakohtaa koskevissa poikkeusluvuissa, vaikka EU:n tuomioistuin on antanut ennakkoratkaisun C-674/17 vuoden 2016 Värmlannin tapauksen jälkeen.

Todettakoon vielä, että komissio ei ole hyväksynyt Ruotsin suurpetojen kannanhoidollista metsästystä. Komissiolla on edelleen avoin Ruotsin suden metsästystä koskeva valvontamenettely.

Valvontamenettely käynnistyi vuonna 2010 (INFR(2010)4200). Seuraavana vuonna komissio antoi Ruotsille virallisen huomautuksen ja myöhemmin vielä perustellun lausunnon. Näiden jälkeen komissio seurasi tilannetta säännöllisesti ja antoi vuonna 2015 täydentävän perustellun lausunnon. Vaikka komissio ei ole tämän jälkeen edennyt valvontamenettelyssä, ei tapausta ole suljettu. EU:n oikeusasiamiehelle tehtiin yli kymmenen vuotta kestäneestä avoimesta valvontamenettelystä kantelu komission toiminnasta. Vastauksessaan oikeusasiamiehelle komissio ilmoitti, että valvontamenettely on edelleen aktiivinen ja että komissio on tarvittaessa valmis etenemään seuraavaan vaiheeseen ennen vuoden vaihdetta. Oikeusasiamies hyväksyi komission toiminnan (163/2023/PB).

Tällä hetkellä susi, karhu ja ilves ovat Suomessa luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi) liitteen IV mukaisia tiukasti suojeltuja lajeja. Susi tosin on poronhoitoalueella liitteen V laji. Jotta voisimme hallitusohjelman mukaisesti lainsäädännöllä varmistaa suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen, tulisi ensi kädessä karhu, ilves ja susi saada siirrettyä luontodirektiivin liitteeseen IV. Tähän olisi erityisesti karhun ja ilveksen osalta kiistattoman vahvat perusteet, sillä kummankin lajin kannat ovat suotuisalla suojelun tasolla ja kaksinkertaistuneet Suomen EU-jäsenyysaikana.

Kannanhoidollinen suden, karhun ja ilveksen metsästys Suomessa on siis ratkaisevasti kytköksissä EU:n suurpetopolitiikkaan. Jotta hallitusohjelman kirjaus voi toteutua, on vaikutettava myös EU-tasolla. Tässä olemme aktiivisia. Keskustelin susikannan kasvun ja lisääntyneiden susihyökkäysten tuomista haasteista Ruotsin kollegan, maaseutuministeri Peter Kullgrenin kanssa Ruotsin vierailulla. Keskustelin aiheesta myös EU:n maatalouskomissaari Wojciechowskin kanssa komissaarin Suomen vierailulla. Pian tapaamisen jälkeen syyskuussa Euroopan komissio aloitti susipopulaatioihin ja niiden kansallisiin vaikutuksiin liittyvän tiedonkeruuhankkeen, johon ministeriö on antanut oman vastauksensa sekä on tiedottanut sidosryhmiä, jotta Suomesta lähtee komissiolle kattavasti sidosryhmien näkemyksiä. Olemme vastauksessa ilmaisseet olevamme tarvittaessa komission tukena prosessin seuraavissa vaiheissa. On toivottavaa, että tiedonkeruu muuttaa EU:n suurpetopolitiikan suuntaa ja tuottaa uusia linjauksia. Seuraamme tiiviisti myös EU:n tuomioistuimen käsittelyä itävaltalaisessa ennakkoratkaisuasiassa C-601/22, WWF, joka liittyy susiin. Suomi teki tapauksessa suullisen väliintulon ja nosti siinä vahvasti esille luontodirektiivin 19 artiklan, jossa säädetään direktiivin liitteiden muuttamisesta yhdessä Ruotsin kanssa.

Tulemme jatkamaan aktiivista vaikuttamista, jotta tarvittava luontodirektiivin liitteiden muutos saadaan aikaiseksi. Vaikutamme komissioon, jotta se käynnistäisi 19 artiklan mukaisen menettelyn luontodirektiivin liitteiden muuttamiseksi suurpetojen osalta Suomessa tai laajemmin boreaalisella luonnonmaantieteellisellä vyöhykkeellä. Hallituksen kesken on myös keskusteltava avoimesti mahdollisesta laiminlyöntikanteesta EU:n tuomioistuimessa komissiota vastaan, mikäli komissio ei toimi direktiivin 19 artiklan velvoittamalla tavalla ja käynnistä prosessia millä direktiivin liitteet mukautetaan tieteen ja tekniikan kehitykseen.

Karhunmetsästystä poronhoitoalueella on toteutettu karhukannan hoitosuunnitelman mukaisesti eikä sitä ole kyseenalaistettu. Keskeytysmetsästyksen perustuva käytäntö laajoilla valtion mailla poronhoitoalueella saaliin raportointineen on toiminut hyvin.

Helsingissä marraskuun 27. päivä 2023

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

VN/31598/2023-MMM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: